

Katowice, 20.05.2024

dr hab. Monika Starowicz
Wydział Projektowy
Akademia Sztuk Pięknych
w Katowicach
ul. Raciborska 37

Recenzja dorobku artystycznego oraz działalności dydaktycznej i organizacyjnej dr Ewy Bińczyk, pracującej na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu (Wydział Sztuk Pięknych, Katedra Technologii i Techniki Sztuk Plastycznych), sporządzona w związku z postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie sztuki w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki, wszczętym dnia 6 listopada 2023 roku.

Dokumentacja złożona przez Habilitantkę:

1. w wersji elektronicznej:
 - autoreferat
 - wykaz osiągnięć artystycznych
 - wniosek przewodni
 - dane wnioskodawcy
 - kopia dyplomu doktorskiego
 - skan analizy bibliometrycznej z lat 2014-2023
2. w wersji papierowej:
 - dokumentacja dorobku i autoreferat

Sylwetka Habilitantki i jej działalność dydaktyczno-organizacyjna

Pani dr Ewa Bińczyk jest absolwentką Wydziału Sztuk Pięknych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, który ukończyła na kierunku Grafika/ specjalność grafika warsztatowa w 2009 roku. Swoją magisterską pracę dyplomową pt. „Idole” realizowała w technice wkłęsłodruku pod kierunkiem prof. dr hab. Bogumiły Pręgowskiej. Jednocześnie wykonała aneks z rysunku pod okiem dr hab. Witolda Pochylskiego, prof. UMK. Kolejnym etapem rozwoju twórczego Artystki było podjęcie studiów doktoranckich z zakresu sztuk plastycznych, dyscypliny sztuki piękne również na macierzystej uczelni. W 2012 roku już w trakcie studiów doktoranckich artystka rozpoczęła pracę dydaktyczną w Zakładzie Kształcenia Artystycznego na Wydziale Sztuk Pięknych UMK w Toruniu, gdzie przez pierwsze dwa lata pracowała jako asystentka z dr hab. Michałem Trägerem, prof. UMK, prowadząc zajęcia z rysunku, anatomii plastycznej i malarstwa na podłożu papierowym dla studentów kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki. Rozprawę doktorską zatytułowaną „Znaczenie podświadomości w narracji improwizowanej. Przestrzeń graficzna jako pole gry” dr Ewa Bińczyk również realizowała pod opieką prof. dr hab. Bogumiły Pręgowskiej, którą obroniła z wyróżnieniem 9 grudnia 2014 roku i tym samym uzyskała stopień naukowy doktora sztuki. Ważnym momentem dla Habilitantki było podjęcie samodzielnej pracy dydaktycznej w ramach Pracowni Rysunku dla studentów III roku specjalności Konserwacja Papieru i Skóry oraz Restauracja Kamienia i Detali Architektonicznych, a także Pracowni Anatomii Plastycznej dla studentów I roku kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki. Zajęcia mają od samego początku charakter ćwiczeń w formie warsztatowej i obejmują szeroki zakres działań w obszarze rysunku, pracy m. in. z modelem, martwą naturą z użyciem różnorodnych narzędzi oraz poznania anatomii modelu i rozumienia formy także poprzez prezentowaną podczas zajęć teorię. Jak sama Artystka podkreśla - rysunek jest podstawowym źródłem poznania. Od 2018 roku dr Ewa Bińczyk obejmuje stanowisko adiunkta w Katedrze Technologii i Technik Sztuk Plastycznych. Jej działalność dydaktyczna na Wydziale Sztuk Pięknych UMK trwa nieprzerwanie już od studiów doktoranckich, gdy asystowała w zajęciach w ramach Grafiki Warsztatowej

(pracownia wkleśłodruku) oraz Projektowania Graficznego i Fotografii. Współprowadziła również kilka plenerów malarskich wraz z prof. dr hab. Jackiem Gramatyką i dr hab. Michałem Trägerem, prof. UMK, a także prof. dr hab. Mirosławą Rochecką. Artystka współpracowała również z dziećmi i młodzieżą podczas Toruńskiego Festiwalu Nauki i Sztuki na Wydziale Sztuk Pięknych oraz prowadziła warsztaty w ramach B.I.B.A „Art” organizowanych przez Studencki Krąg Instruktorski im. Tony’ego Halika przy UMK w Toruniu. Pani Ewa była również współorganizatorką i kuratorką wystaw w Galerii Forum na Wydziale Sztuk Pięknych. We współpracy z Collegium Medicum UMK w Bydgoszczy zrealizowała także kilka wystaw jako kuratorka. W 2018 roku była członkinią zespołu przygotowującego Raport Samooceny kierunku Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki na Wydziale Sztuk Pięknych. W 2020 roku artystka prowadziła konsultacje zdalne dla kandydatów na kierunek Konserwacja i Restauracja Dzieł Sztuki, a od 2020 roku zajmuje się również współprowadzeniem strony Wydziału Sztuk Pięknych w mediach społecznościowych (Facebook). Dr Ewa Bińczyk od lat pełni również funkcje administracyjne na rzecz swojej Alma Mater m. in. jako członkini Senatu UMK (w latach 2016 - 2020), a aktualnie jest członkinią Kolegium Elektorów UMK na kadencję 2020 - 2024.

W 2016 roku Habilitantka wzięła udział w spotkaniu z cyklu ICNT Science Cafe „Gwiazdy-Nauka-Społeczeństwo”, którego inicjatorem cyklu był dyrektor Interdyscyplinarnego Centrum Nowoczesnych Technologii UMK prof. dr hab. Jerzy Łukaszewicz. Na spotkaniu, które odbyło się w charakterze tzw. kawiarni naukowej poruszano tematy poświęcone potrzebie i odbiorowi twórczości artystycznej, marketingowi sztuki, zagadnieniu naśladownictwa oraz oryginalności w sztuce, a także pytaniu „Artysta czy rzemieślnik?”

Poza pracą dydaktyczną i organizacyjną dla Wydziału Sztuk Pięknych UMK dr Ewa Bińczyk jest również bardzo aktywna na polu artystycznym. Na uwagę zasługuje jej bogaty dorobek twórczy już przed uzyskaniem stopnia doktora sztuki. Działalność ta intensyfikuje się po doktoracie, a jej aktywny udział w wystawach krajowych i zagranicznych, wystawy indywidualne, nagrody oraz stypendia, jak również publikacje jej prac w czasopismach, magazynach na okładkach płyt i w publikacjach związanych ze sztuką są dowodem na wielkie

zaangażowanie artystki we wszystkie sfery związane zarówno z jej rozwojem jako twórczyni jak i pedagogożki. Pani Ewa jest m. in. laureatką takich nagród jak Stypendium Artystyczne Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego (2014); Zespołowa Nagroda Rektora UMK w Toruniu I stopnia za szczególne zaangażowanie w prace komisji ds. przygotowania zasad awansu naukowego (2019) oraz indywidualne wyróżnienie Rektora Uniwersytetu Mikołaja Kopernika za osiągnięcia w dziedzinie artystycznej w 2021 roku. Jej prace poza wieloma wystawami w kraju były prezentowane na wystawach zbiorowych za granicą - w Belgii, Holandii i Niemczech. W latach 2015-2022 artystka może poszczycić się aż dziewięcioma wystawami indywidualnymi, co jest wynikiem imponującym i świadczy o nieustannej potrzebie rozwoju Artystki, a co niewątpliwie zasługuje na uznanie.

Analiza wskazanych w autoreferacie osiągnięć habilitacyjnych

Skąd właściwie wzięła się Artystka Ewa Bińczyk?

W swoim autoreferacie Pani Ewa opisuje wnikliwie całą swoją drogę, którą przebyła od pierwszych dziecięcych zachwytych sztuką, poprzez studia na Wydziale Sztuk Pięknych UMK aż do bardzo świadomych realizacji i poszukiwań artystycznych w obszarach grafiki i rysunku już jako wykładowczyni na swojej uczelni macierzystej. Aby tę drogę zrozumieć, a tym samym pojąć dzieło wskazane jako habilitacyjne, należy wsiąść w wehikuł czasu i udać się w podróż do początków - do narodzin Ewy Bińczyk jako twórczyni, gdy jeszcze jako studentka z pasją poznawała alchemiczne tajniki tradycyjnego warsztatu graficznego wraz z jego najszlachetniejszymi technikami. Prezentowana w autoreferacie magisterska praca dyplomowa objawia nam osobowość zafascynowaną dokonaniem twórców z kręgu krakowskiej szkoły grafiki, wyrażającą się poprzez połączenie graficznej ekspresji z syntetycznymi mocnymi formami. Jak wspomina sama artystka od samego początku interesował ją „człowiek w relacji z naturą, jego świat wewnętrzny i otoczenie”. W metaforycznych przedstawieniach cyklu

graficznego pt. „Idole” artystka dotykała archetypów, opozycyjnych zagadnień z obszaru sacrum i profanum, jednakże aneks z rysunku zatytułowany „Portrety” stał się zapowiedzią zgoła innego już - bardziej tradycyjnie obrazowanego świata, dotykającego jednak wciąż groteski i pełnego ekspresyjnych przerysowań. Kolejnym krokiem podjętym przez artystkę w ramach studiów doktoranckich była twórcza improwizacja, która zaowocowała cyklem pt. „Pola gry” i rozprawą doktorską pt. „Znaczenie podświadomości w narracji improwizowanej. Przestrzeń graficzna jako pole gry”. Zazwyczaj projektowane szkicem prace tym razem stały się na poziomie rozwiązań formalnych polem improwizacji, eksperymentu i przypadku, gdzie wspólnym mianownikiem jest wciąż wyobrażenie figuratywne, czyli postać człowieka w relacji z materią abstrakcyjną. Wykonane w technikach wklęsłodrukowych barwne grafiki poruszają tematy związane z marzeniami sennymi i fantazjami. Choć formalnie odmienne od cyklu późniejszego - są one już w pewien sposób zapowiedzią obszarów, które Artystka będzie eksplorować w swoim dziele habilitacyjnym.

Cykl rysowanych portretów pt. „Po drugiej stronie” zrodził się ze znaleziska - starej fotografii przedstawiającej tajemniczą dziewczynkę, odkrytej w babcinym kredensie. Tworząc kolejne portrety nieoczywiste, Ewa Bińczyk porusza się w dalszym ciągu po terytorium marzeń sennych i bogatej symboliki przekraczając w swej surrealistycznej podróży granicę światów - przechodzi „na drugą stronę” lustra do świata wyobraźni materializując nieosiągalne. Poszukując inspiracji wśród średniowiecznych i renesansowych mistrzów portretu, Artystka tworzy oniryczne opowieści tworząc wyobrażenia przywołujące wspomnienia ikony. Pojawiają się również autoportrety - w towarzystwie ukochanych przez Ewę Bińczyk kotów - odrębnych dumnych bytów i centrum fantastycznego wszechświata. Obecność zwierząt w rysunkach Pani Ewy ma szczególny wymiar, bowiem są nie tylko towarzystwem ludzkim i dzikim aspektem tej całości, którą z człowiekiem tworzą, ale i autonomicznymi podmiotami dzieła - osobami portretowanymi z tą samą pieczołowitością, co ludzcy modele. Całą twórczość Habilitantki cechuje ten dobrze nam znany, naturalny nam - ludziom z centrum Europy słowiański dualizm, czyli nieustające zestawienia światła i cienia, dzikości i

ładu, figuratywności i abstrakcji, ekspresji i ciszy. Aspekt dzikości i nieokiełznania, który symbolizują portretowane zwierzęta stoi w jednym rzędzie z ludzkim uporządkowaniem tworząc harmonijną, naturalną całość. Nie mogę oprzeć się skojarzeniu portretów z cyklu „Po drugiej stronie” z twórczością Jean Auguste Dominique Ingresa. Choć obydwójce artystów dzieli epoka i rozwiązania formalne to jednak umiłowanie rysunku, jego niezaprzeczalny kunszt czy widzenie modelu jest w tajemniczy sposób podobne, a „Panna Cotta w sosie malinowym” patrzy na nas niemal tak prowokacyjnie jak „Wielka odaliska”. Rysunek zatytułowany „D.I.”, od którego przecież wszystko zaczęło się, jest z kolei jak leonardowski „Salvator Mundi” - tu czuje się poza Ingresem jeszcze fascynację Artystki sztuką Renesansu. Moją uwagę przykuły dwie prace cyklu, które w moim odczuciu różnią się od pozostałych. „Pandora” i „Beatrix” są odmienne. Artystka portretuje tu martwą materię manekinów i choć pojawiają się tam istoty żywe to nie są one pierwszym planem, a jedynie dopełnieniem milczących, niewidomych głów z tworzywa. Te dwie prace wyraźnie odstają, nie patrzą na odbiorcę i nie szukają interakcji. Są martwym milczeniem, wokół którego szaleje życie. Czyżby to zapowiedź nowego cyklu?

Reasumując, dla mnie jako artystki i wykładowczyni najbardziej interesujący jest proces. Analizując całą przedstawioną mi przez Panią Ewę ścieżkę jej twórczego dojrzewania największą radość sprawiła mi obserwacja tego procesu poprzez prezentację jej dzieł od najwcześniejszych po ostatnie - wskazane jako dzieło habilitacyjne, które oceniam bardzo wysoko. Podoba mi się jej konsekwencja w poszukiwaniach oraz zachwyca ewolucja form, która rozgrywa się na przestrzeni lat i kolejnych graficznych cykli. Pani Ewa Bińczyk przechodzi podczas tego procesu od ekspresyjnej syntezy ku wysmakowanej formalnie analizie nie tracąc swojej artystycznej tożsamości i rozpoznawalności. Cykl pt. „ Po drugiej stronie” jest świadectwem dojrzałości artystycznej Habilitantki.

Konkluzja

Zapoznając się z przedstawioną dokumentacją habilitacyjną, muszę przyznać, że jestem pod wrażeniem zarówno dorobku artystycznego, bardzo konsekwentnego i świadomego podejścia Pani dr Ewy Bińczyk do swojej ścieżki twórczej, ale i jej zaangażowania jako wykładowczyni Wydziału Sztuk Pięknych UMK. Uważam, że zarówno bogaty dorobek Artystki, jej aktywność zawodowa, jak i wskazane dzieło habilitacyjne odpowiadają wymaganiom określonym w art. 219 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tekst jedn. Dz. U. z 2023, poz. 742 z późn. zm.) zatem z całym przekonaniem wnioskuję o nadanie Pani dr Ewie Bińczyk stopnia doktora habilitowanego sztuki w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie artystycznej sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

dr hab. Monika Starowicz, prof. ASP w Katowicach

